

Dreifibréf til allra sveitarfélaga á Íslandi
beint til skipulagsyfirvalda og sveitarstjórna

Kópavogi, 27. ágúst 2026

Áminning um skipulag byggðar á þekktum hættusvæðum

Efni: Áhrif 16. gr. laga nr. 55/1992 um Náttúruhamfaratryggingu Íslands þegar byggt er á svæðum þar sem náttúruvá er fyrir fram þekkt.

Þann 10. september 2025 sendi Náttúruhamfaratrygging Íslands (NTÍ) bréf til allra sveitarfélaga þar sem vakin var athygli á áhrifum 16. gr. laga nr. 55/1992 þegar hús eða önnur mannvirki eru reist á svæðum sem almennt var vitað fyrir fram að væru hættuleg með tilliti til náttúruhamfara. Mikil viðbrögð voru við bréfinu og hefur NTÍ átt talsvert marga fundi með sveitarfélögum í framhaldi til að fara nánar yfir efni bréfsins.

Á 426. stjórnarfundum NTÍ þann 15. júní s.l. var undirritaðri falið að koma þessari áminningu á framfæri við sveitarfélög um land allt í ljósi þess að sveitarstjórnarkosningar eru nýafstaðnar með tilheyrandi breytingum á sveitarstjórnun og mögulega meðal starfsfólks sveitarfélaga sem hefur með málaflokkinn að gera.

Samkvæmt 16. gr. laganna er heimilt að lækka bætur eða synja bótakröfu að fullu þegar hús eða annað mannvirki, sem skemmist, er reist á stað sem almennt var vitað fyrir fram að var hættulegur með tilliti til náttúruhamfara, meðal annars ef mannvirki á sama stað hefur oftast en einu sinni orðið fyrir sams konar tjóni. Ákvæðið nær einnig til lausafjár sem geymt er við slíkar aðstæður. Þá getur ákvæðið átt við ef gerð eða viðhald váttryggðs hlutar er óforsvaranlegt eða andstætt fyrirmælum í settum rétti og það hefur leitt til tjóns eða aukið umfang þess.

NTÍ leggur áherslu á að skipulagsákvæðanir og leyfisveitingar á svæðum þar sem náttúruvá er þekkt byggist á vönduðu og uppfærðu áhættumati, viðeigandi sérfræðiráðgjöf og skýrri upplýsingagjöf til byggingarleyfishafa og kaupenda eigna. Váttryggingar eru ætlaðar til að bæta óvænt og ófyrirséð tjón. Ekki er því hægt að ganga út frá því sem vísu að fullar tjónabætur verði greiddar þegar byggt er við aðstæður sem falla undir 16. gr. laganna.

NTÍ hvetur sveitarfélög sérstaklega til að:

- kanna hvort áhættumat vegna náttúruvá sé uppfært og endurspeglar með skýrum hætti í skipulagi og skilmálum byggingarleyfa;
- skilgreina nauðsynlegar forvarnir og varnir áður en framkvæmdir hefjast;
- upplýsa byggingarleyfishafa og kaupendur eigna um þekkta áhættu og mögulegar takmarkanir á bótarétti samkvæmt 16. gr.; og
- hafa samráð við viðeigandi sérhæfð stjórnvöld, svo sem Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnun, Vegagerðina og Veðurstofu Íslands, eftir því sem við á.

Óskað er eftir að efni þessarar áminningar og meðfylgjandi bréfs frá 10. september 2025 verði kynnt fyrir kjörnum fulltrúum og þeim starfsmönnum sveitarfélagsins sem fara með skipulagsmál, byggingarmál og leyfisveitingar.

Með virðingu og góðum kveðjum,

Hulda Ragnheiður Árnadóttir

forstjóri NTÍ

Fylgiskjal: Bréf NTÍ til sveitarfélaga, dags. 10. september 2025.